

18.12.2014

Julkinen

Oikeusministeriö

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 28.10.2014, OM 3/41/2014

**LAUSUNTO LUONNONSUOJELU- JA YMPÄRISTÖRIKOSSÄÄNNÖSTEN
TARKISTAMISTA VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ
(OIKEUSMINISTERIÖN JULKAISUSARJA MIETINTÖJÄ JA LAUSUNTOJA
51/2014)**

Oikeusministeriö on pyytänyt valtiovarainministeriöltä lausuntoa edellä mainitusta työryhmän mietinnöstä. Mietinnössä ehdotetaan lisättävän rikoslakiin uusi törkeää luonnonsuojelurikosta koskeva säännös. Toiseksi törkeää ympäristön turmelemista koskevaan rangaistussäännökseen lisättäisiin kaksi ankaroittamisperustetta. Lisäksi mietinnössä ehdotetaan selvennettävän ympäristön turmelemista ja tuottamuksellisen ympäristön turmelemista koskevia tunnusmerkistöjä muuttamatta niitä asiallisesti. Tavoitteena on puuttua nykyistä ankarammin törkeämpiin tapauksiin erityisesti tekojen laajamittaisuuden, suunnitelmallisuuden tai vakavuuden vuoksi. Toisaalta halutaan myös paremmin huomioida tekojen luonne talousrikoksena, jos teolla saavutetaan huomattavaa taloudellista hyötyä tai jopa kilpailuetua. Samalla parannetaan erinäisten säännösten luettavuutta selkeyttämällä ja täsmentämällä niitä.

Komissio on tiedottanut suunnitelmistaan torjua luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitonta kauppaa EU:n yhteisellä lähestymistavalla (COM(2014) 64 final) ja täydentää ympäristörikosdirektiiviä (KOM(2010) 171 lopullinen). Mietinnön jatkovalmistelussa otetaan huomioon komission mahdolliset toimet, jotka koskevat ympäristörikoksia taikka luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laitonta kauppaa.

Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

Tullin rooli ympäristönsuojelussa liittyy erilaisten tuonti- ja vientirajoitusten valvontaan. Tuonti- ja vientirajoituksista on säädetty joko EU-lainsäädännöllä tai kansallisesti. Tullin tehtävänä on mm. valvoa vuoden 1973 villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen eli ns. CITES-sopimuksen noudattamista. Tullin tehtäviin kuuluu myös vaarallisten aineiden sekä kansainvälisten jätteiden kuljetuksien valvonta. Lisäksi Tulli kantaa jäteverolain mukaisesti jäteveroa kaatopaikalle toimitetusta jätteestä. Tullin tutkimat ympäristörikokset koskevat pääasiassa SER-jätteiden ja käytettyjen akkujen vientiä. Tullin tutkimissa luonnonsuojelurikoksissa taas on yleensä kyse postitse tai matkustajana maahantuoduista luvanvaraisista eläin- tai kasviperäisistä tavaroista. Tulli toimii sen toimialaan kuuluvissa tapauksissa esitutkintaviranomaisena. Tullin käytettävissä olevista pakkokeinoista säädetään tullilaissa (1466/1994). Tullilain rikostutkintaa koskevat säännökset on esitetty siirrettäväksi lakiin rikostorjunnasta Tullissa (HE 174/2014 vp).

Yleisesti ottaen valtiovarainministeriö pitää mietinnössä ehdotettuja muutoksia kannatettavina. Ehdotettu luonnonsuojelurikoksen uusi törkeä tekemuoto tehostaisi tutkintaa ja toisi lisäkeinoja tapausten selvittämiseen. Kuvaavampi rikosnimike voi myös tehostaa kansainvälistä yhteistyötä jos katsotaan, että Suomeen kannattaa lähettää tietoja. Tällöin saadaan paljastettua luonnonsuojeluun liittyvää piilorikollisuutta. Törkeä luonnonsuojelurikos tulisi YK:n kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen yleissopimuksen (Palermon sopimus) piiriin, mikä voisi parantaa mahdollisuuksia saada kansainvälistä oikeusapua. Mietinnössä mainittu luonnonsuojelurikosten vähäisyys tuomioistuimissa saattaa johtua enemmänkin rikosten tunnistamisesta kuin niiden olemattomuudesta. Ympäristön turmelemiseen lisättäväksi ehdotetut uudet ankaroitamisperusteet auttavat löytämään aineellisesti oikeamman rangaistuksen törkeimpiin tapauksiin. Ehdotukset helpottaisivat ja tehostaisivat kansainvälistä yhteistyötä kun rangaistusasteikot olisivat lähempänä toisiaan.

Tulli on ollut edustettuna oikeusministeriön työryhmässä. Työryhmän työskennellessä Tulli kannatti törkeän luonnonsuojelurikoksen lisäämistä pakkokeinolain (806/2011) telekuuntelurikosten listalle. Perustelut liittyivät kansainväliseen yhteistyöhön. Tällöin olisi voitua tehokkaammin puuttua käynnissä olevaan rikolliseen toimintaan. Tätä ei kuitenkaan työryhmän mietinnössä esitetty, koska rikollisuustilanteen kehityksen ei katsottu osoittaneen tällaista tarvetta. Luonnonsuojelurikoksissa ei myöskään ilmennyt sellaisia piirteitä, joissa telekuuntelu olisi voinut tulla kysymykseen.

Ehdotuksilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Tullin tutkintaan eikä sen arvioida aiheuttavan resurssitarpeita. Törkeän tekemuodon säätäminen parantaisi luonnonsuojelurikosten tutkintamahdollisuuksia ja edistäisi rikosten selvittämistä. Laajentuneet pakkokeinot aiheuttaisivat jonkin verran lisätyötä, mutta se olisi toteutettavissa viranomaisten nykyisten voimavarojen puitteissa. Myös kansainvälinen yhteistyö ja oikeusapu voi tehostua. Muutokset eivät vaikuttaisi tapausten määrään merkittävästi. Kasvuun vaikuttaa enemmänkin yleinen matkustuksen määrä,

koska CITES-sopimuksen rikkomiseen liittyviä tapauksia tulee ilmi normaalissa matkustajavalvonnassa. Perusrikoksissa puhuttaisiin vuosittain kymmenistä rikoksista, kyse ei olisi jatkossakaan volyyimirikoksesta. Aiemmin perusmuotoisina rangaistuista tapauksista muutama saattaisi jatkossa siirtyä arvosteltavaksi törkeänä tekona. Muutosten myötä todennäköisin tarve on lisäkoulutukseen ympäristör rikollisuudesta niin tuomioistuimissa kuin tutkintaviranomaisilla. Suomessa todettujen tapauksien vähäisyys liittyy lähtökohtaisesti tunnistamiseen. Sääntelyn uudistaminen aiheuttaa myös luonnollisesti koulutustarvetta.

Valtiovarainministeriö toteaa, että työryhmän mietinnön mukaisten ehdotusten toteuttamisella ei arvioida olevan merkittäviä julkistaloudellisia vaikutuksia. Mahdolliset muutokset nykyjärjestelmään on toteutettava valtiontalouden kehyspäästösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Hannu Mäkinen

Tiedoksi

VM/KAO, VO
VM/BO(Majanen, Inha, Syrjänen, Wardi)